

Et ledsagende brev

Den 7. juli 2007 udsendte pave Benedikt XVI sit længe ventede motu proprio¹ med titlen *Summorum Pontificum*, om brugen af Det romerske Missale, offentliggjort i 1962 af pave Johannes XXIII.² Sammen med det officielle motu proprio fulgte et ledsagende brev til verdens biskopper

Af pave Benedikt XVI³

Kære brødre i bispeembedet.

Med håb og stor tillid betror jeg jer som hyrder teksten til et nyt Apostolisk Brev – udsendt *motu proprio* - vedrørende anvendelsen af den romerske liturgi i den udformning, den havde før reformen i 1970. Dokumentet er frugten af mange overvejelser, adskillige rådslagninger og bøn.

Nyhedsmeddelelser og kritiske vurderinger, som er blevet til på baggrund af utilstrækkelige oplysninger, har givet anledning til megen forvirring. Der har været meget forskellige reaktioner, der rækker lige fra jublende modtagelse til hårdnakket modstand mod en plan, hvis indhold man i virkeligheden ikke har kendt noget til.

Den mest direkte modstand mod dokumentet skyldes to bekymringer, som jeg i dette brev vil komme nærmere ind på.

For det første er der bekymringen for, at Det andet Vatikankoncils autoritet vil blive antastet, og at der vil blive sat spørgsmålstegn ved den liturgiske reform, som er en af koncilets betydningsfulde beslutninger. Denne bekymring er ubegrundet. I den forbindelse skal det først og fremmest anføres,

¹ Motu Proprio (latin: På eget initiativ), betegnelse for en bestemt type af pavelige dokumenter. Red

² En dansk oversættelse af dette motu proprio er bragt som artikel i catholica.dk. **Klik her** for at se dette dokument. Red.

³ Oversat fra fransk af Hans Thulstrup. Red.

at det af pave Paul VI offentliggjorte og af Johannes Paul II senere i to nyere udgivelser udsendte Missale naturligvis er og bliver den normale form – *forma ordinaria* – under hvilken Den hellige Eukaristis liturgi fejres. Den før koncilet senest udkomne udgave af *Missale Romanum*, som blev offentliggjort under pave Johannes XXIII's auspicer, og som blev benyttet under koncilet, vil det nu også blive muligt at anvende – som en *forma extraordinaria* – ved den liturgiske fejring. Det vil ikke være rigtigt at omtale disse to versioner af Det romerske Missale som to forskellige riter. Der er snarere tale om, at den ene og samme rite udføres på to forskellige måder.

Hvad angår anvendelsen af 1962-missalet som en *forma extraordinaria* af messens liturgi, vil jeg gøre opmærksom på den kendsgerning, at dette missale rent juridisk aldrig har været sat ud af kraft og som følge heraf i princippet hele tiden har været tilladt. Da man introducerede det nye missale, skønnedes det ikke nødvendigt at udsende særlige retningslinjer for den mulige benyttelse af det tidligere missale – formentlig fordi man mente, at der kun ville blive tale om nogle få individuelle tilfælde, som man på det lokale plan kunne tage sig af sag for sag. Senere blev det imidlertid snart klart, at en hel del mennesker stadig følte sig knyttet til brugen af den romerske ritus, som de havde kendt fra de var børn. Dette var især tilfældet i de lande, hvor den liturgiske bevægelse havde givet mange mennesker en ikke ringe grad af liturgisk skoling og et dybt, personligt kendskab til fejringen af liturgien i den tidligere form. Vi véd alle, at i den bevægelse, som lededes af ærkebiskop Lefebvre, er loyalitet overfor det gamle missale blevet et ydre kendemærke; dog skal det siges, at årsagen til det brud, som fremkom på grund af dette, lå langt dybere. Men også mange mennesker, som klart accepterede den bindende karakter af Andet Vatikankoncils beslutninger, og som var trofaste overfor paven og biskopperne, ønskede ikke desto mindre også at få den form for hellig liturgi, de holdt af, tilbage. Dette skyldtes først og fremmest, at liturgien mange steder ikke efterlevede det nye missales forskrifter, og at man havde den opfattelse, at det nye missale godkendte eller endog opmuntrede til kreativitet – noget, der ofte førte til forvanskninger af liturgien, som var vanskelige at acceptere. Jeg taler af erfaring, eftersom jeg selv også har gennemlevet denne periode med alle dens håb og dens forvirring, og jeg har set, hvorledes vilkårlige forvanskninger af liturgien gav anledning til dyb smerte hos mennesker, som var dybt rodfæstede i Kirkens tro.

Pave Johannes Paul II følte sig derfor nødsaget til med motu proprio udsendelsen *Ecclesia Dei* (2. juli 1988)⁴ at fremlægge retningslinjer for brugen af 1962-missalet. Dette dokument indeholdt imidlertid ikke detaljerede forskrifter, men appellerede mere bredt til biskopperne om at reagere storsindet på de "legitime forhåbninger" hos de troende, der ønskede at benytte 1962-missalet. På det tidspunkt ønskede paven først og fremmest at hjælpe *Pius X's Broderskabet*⁵ med at genfinde den fulde enhed med Peters efterfølger, og *Ecclesia Dei* var således et forsøg på at hele et sår, som følte mere og mere smertefuldt. Ulykkeligvis er denne genforening endnu ikke lykkedes. Ikke desto mindre har en del fællesskaber med taknemmelighed benyttet sig af de muligheder, som dette motu proprio gav dem.

Ser man bort fra disse grupper, er der på dog stadig – på grund af manglen på præcise juridisk fastsatte normer – problemer med brugen af 1962-missalet, især fordi biskopper i sådanne tilfælde ofte har frygtet, at Andet Vatikankoncils autoritet ville blive antastet. Umiddelbart efter Andet Vatikankoncil antog man, at anmodninger om at benytte 1962-missalet ville være begrænset til den ældre generation, som var vokset op med det; men i mellemtiden er det blevet klart, at også yngre mennesker har fået øje for denne liturgiske form, har følt sig tiltrukket af den og i den har fundet en måde, som i særlig grad passede dem, og hvorpå de kunne møde Den allerhelligste Eukaristis mysterium. Der er følgelig opstået et behov for en mere klar juridisk regulering, hvilket ikke var forudset, da

⁴ **Klik her** for at se dette motu proprio (engelsk). Red.

⁵ Et præstebroderskab, som oprindeligt blev dannet af ærkebiskop Lefebvre inden for Kirken, men hvis ledere i dag er ekskommuniceret som følge af bispevielser i strid med kirkeretten. Red

man i 1988 udsendte et *motu proprio*. De nuværende regler har også til hensigt at befri biskopperne for ustandseligt at skulle vurdere, hvorledes de skal forholde sig i forskellige situationer.

For det andet blev der i diskussionerne om det *motu proprio*, man stadig ventede på, udtrykt bekymring for, at muligheden for i større udstrækning at gøre brug af 1962-missalet ville føre til ufred eller endog opsplittninger i de enkelte menigheder. Denne bekymring forekommer mig helt ubegrundet. Brugen af det tidligere missale forudsætter en vis grad af liturgisk skoling og et vist kendskab til det latinske sprog; ingen af delene forekommer særlig hyppigt. Allerede på grund af disse konkrete forudsætninger er det indlysende, at det nye missale uden tvivl fortsat vil være den *forma ordinaria*, under hvilken den romerske rite udføres, ikke udelukkende på grund af de juridiske normer, men tillige på grund af den aktuelle situation i menighederne.

Det er rigtigt, at der har været overdrivelser, og at sociale aspekter til tider på upassende vis har haft indflydelse på indstillingen hos de troende, som har følt sig knyttet til den latinske liturgiske tradition. Jeres kærlighed og jeres klogskab vil opildne og vejlede jer til at ændre dette til det bedre. I den henseende kan de to former, under hvilke den romerske rite kan udføres, være gensidigt berigende for hinanden; således kan og bør nye helgener og nogle af de nye præfationer indlemmes i det gamle missale. Sammen med en række institutioner, som benytter sig af *usus antiqua*, vil *Ecclesia Dei* kommissionen studere de praktiske muligheder, hvad dette angår. Fejringen af Messen efter Paul VI's missale vil – mere kraftfuldt, end det hidtil har været muligt – kunne demonstrere det sakrale ved den tidligere *usus*, som tiltrækker mange mennesker. Den sikreste garanti for, at Paul VI's missale kan forene de enkelte menigheder og blive elsket af dem, vil være, at den fejres med stor ærbødighed i overensstemmelse med de liturgiske retningslinjer. Dette vil bringe missalets åndelige rigdom og teologiske dybde frem i lyset.

Jeg vil nu beskæftige mig med den positive anledning, som har motiveret mig til med dette *motu proprio* at foretage en opdatering af det tilsvarende fra 1988. Det drejer sig om, at man i Kirken må nå frem til en indre forsoning. Ser vi tilbage på de uenigheder, som i århundredernes løb har sønderrevet Kristi Legeme, får man ustandseligt indtryk af, at Kirkens ledere i de kritiske øjeblikke, hvor opsplittningerne var ved at indtræffe, ikke har gjort tilstrækkeligt for at bevare eller genskabe forsoning og enhed. Man sidder tilbage med det indtryk, at disse unladelser fra Kirkens side må bære deres del af skylden for den kendsgerning, at disse opsplittninger har kunnet konsolidere sig. Dette blik på fortiden pålægger os i dag en forpligtelse til, at vi på enhver tænkelig måde anstrenger os for, at de mennesker, som virkelig ønsker enheden, får mulighed for enten at forblive i den eller for på ny at genfinde den. Det får mig til at tænke på den sætning i Det andet Brev til Korintherne, hvor Paulus skriver: "Vi har taget bladet fra munden over for jer, korinthere, vi har åbnet vort hjerte; der er ikke trangt hos os, men der er trangt i jeres hjerter. Nu skal I gøre gengæld ... og også åbne jer for os" (2 Kor 6,11-13). Paulus talte ganske vist ind i en anden sammenhæng, men hans formaning kan og må også komme os ved, netop i forbindelse med dette emne. Lad os storsindede åbne vore hjerter og gøre plads for alt, som troen selv giver plads til.

Der er ingen modsigelse mellem de to udgaver af Det romerske Missale. I liturgiens historie er der vækst og fremskridt, ingen brud. Hvad tidligere generationer har anset for helligt, forbliver også helligt og storslået for os og kan ikke pludseligt være helt forbudt eller endnu værre: betragtes som skadeligt. Det påhviler os alle at bevare de rigdomme, der er kommet til udvikling i Kirkens tro og bøn, og at lade dem få deres rette plads.

For den fulde enheds skyld skal det siges, at de af menighedernes præster, der holder fast ved den tidligere brug, principielt ikke kan afvise, at liturgien fejres ved brug af det nye missale. En sådan afvisning vil nemlig ikke være i overensstemmelse med en anerkendelse af værdien og helligheden i den nye ritusform.

Til slut, kære medbrødre, ligger det mig på sinde at understrege, at disse nye bestemmelser på ingen måde indskrænker jeres autoritet og ansvar, hverken hvad angår liturgi eller sjælesorg for de troen-

de, der er betroet jer. I virkeligheden står det enhver biskop frit at træffe bestemmelse vedrørende liturgien i sit eget bispedømme (sml. *Sacrosanctum Concilium*,⁶ nr. 22: "Sacrae Liturgiae moderatio ab Ecclesiae auctoritate unice pendet quae quidem est apud Apostolicam Sedem et, ad normam iuris, apud Episcopum").⁷

Følgelig sker der ingen indskrænkning i autoriteten hos biskoppen, hvis rolle stadig er at tage vare på, at alt foregår fredeligt og i god ro og orden. Skulle der opstå et problem, som præsten ikke er i stand til at løse, vil den lokale biskop altid kunne gribe ind, hvilket dog bør ske i fuld overensstemmelse med de i det nye motu proprio fastlagte bestemmelser.

I øvrigt opfordrer jeg jer, kære brødre, til – tre år efter dette motu proprio's ikrafttræden – at sende os en beretning med jeres erfaringer. Dersom virkeligt alvorlige vanskeligheder opstår, vil disse blive forsøgt afhjulpet.

Kære brødre, med taknemmelighed og tillid betror jeg jer som hyrder disse sider og de normer, der er fastsat i dette motu proprio. Lad os altid mindes apostlen Pauli ord til de ældste i Efesos: "Tag vare på jer selv og på hele hjorden; i den har Helligånden sat jer som tilsynsmænd, for at I kan være hyrder for Guds Kirke, som han har vundet sig med sit eget blod" (ApG 20,28).

Jeg betror disse nye normer til Marias, Kirkens Moders, stærke forbøn, og af hele mit hjerte meddeler jeg jer min apostoliske velsignelse, kære brødre, sognepræster, alle præster, alle samarbejdspartnere og alle I troende.

Vatikanet, den 7. juli 2007

Benedikt XVI.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

⁶ Andet Vatikankoncil's erklæring om liturgien. Red.

⁷ Oversættelse: "Retten til at ordne liturgien tilkommer ene og alene Kirkens myndighed, og det vil sige Den apostoliske Stol, og, alt efter kirkerettens bestemmelse, Biskoppen". Red.